

CHIỀU KÍCH CẢNH CHUNG CỦA THÁNH THỂ TRONG ĐỜI SỐNG CỘNG ĐOÀN THÁNH HIẾN

“[Các tín hữu] đồng tâm nhất trí, ngày ngày chuyên cần đến Đền Thờ. Khi làm lễ bẻ bánh tại tư gia, họ dùng bữa với lòng đơn sơ vui vẻ” (Cv 2,46)

I. Dẫn nhập

Con người luôn sống trong niềm hy vọng về tương lai. Dù ở bất cứ thời đại nào, con người cũng mong đợi một cuộc sống tốt đẹp hơn, vượt lên trên những giới hạn của đau khổ, bất công và sự chết. Đức tin Kitô giáo không chỉ hướng đến một tương lai trần thế, nhưng còn hướng về cùng đích tối hậu là sự sống đời đời trong sự hiệp thông với Thiên Chúa. Trong hành trình tiến về quê hương vĩnh cửu ấy, Thánh Thể giữ một vị trí trung tâm, vì đây là bí tích nối kết quá khứ, hiện tại và tương lai trong mầu nhiệm cứu độ của Đức Kitô.

Trước hết, Thánh Thể hướng về quá khứ khi làm hiện tại hóa hy tế Thập giá của Đức Kitô. Mỗi lần cử hành Thánh Lễ, Hội Thánh thi hành lệnh truyền của Chúa Giêsu: “Anh em hãy làm việc này mà tưởng nhớ đến Thầy” (Lc 22,19). Sự tưởng nhớ (ἀνάμνησις – *anamnesis*) không chỉ là hồi tưởng một biến cố đã qua, nhưng là việc tham dự thực sự vào hy tế cứu độ duy nhất của Đức Kitô. Nhờ đó, cộng đoàn tín hữu được kết nối với nguồn mạch ơn cứu độ phát xuất từ cuộc khổ nạn và phục sinh của Người.

Đồng thời, Thánh Thể cũng thuộc về hiện tại, vì trong bí tích này Đức Kitô phục sinh hiện diện cách chân thực giữa cộng đoàn. Người quy tụ các tín hữu thành một thân thể duy nhất và nuôi dưỡng họ bằng chính Mình và Máu Người. Mỗi cuộc cử hành Thánh Thể là cuộc gặp gỡ sống động giữa Đức Kitô và Hội Thánh, giúp cộng đoàn cảm nghiệm trước sự hiệp thông mà mai sau sẽ được viên mãn trong Nước Trời.

Sau cùng, Thánh Thể mang chiều kích cánh chung sâu sắc khi hướng cộng đoàn về tương lai chung cuộc. Trong mỗi Thánh Lễ, Hội Thánh tuyên xưng:

“Lạy Chúa, chúng con loan truyền Chúa chịu chết và tuyên xưng Chúa sống lại cho tới khi Chúa đến.” Lời tung hô này diễn tả niềm mong đợi ngày Đức Kitô quang lâm trong vinh quang. Vì thế, Thánh Thể là sự tiên nếm bàn tiệc thiên quốc, nơi các tín hữu sẽ được hiệp thông trọn vẹn với Thiên Chúa và với nhau trong vương quốc vĩnh cửu.

Công đồng Vaticanô II khẳng định: “Mỗi lần hy tế Thập Giá được cử hành trên bàn thờ, công trình cứu chuộc chúng ta được thực hiện; đồng thời trong bí tích Thánh Thể, chúng ta nhận được bảo chứng của vinh quang tương lai” (x. hiến chế *Lumen Gentium*, số 3). Thánh Thể vì thế không chỉ nuôi dưỡng đời sống hiện tại của cộng đoàn, nhưng còn khơi lên niềm hy vọng cánh chung, giúp các tín hữu kiên vững tiến bước giữa những thử thách của cuộc sống. Nơi bàn tiệc Thánh Thể, Hội Thánh vừa tưởng niệm công trình cứu độ đã hoàn tất, vừa sống sự hiện diện của Đức Kitô hôm nay, vừa hướng lòng về ngày gặp gỡ Người trong vinh quang mai sau.

II. Nền tảng Kinh Thánh của chiều kích cánh chung nơi Thánh Thể

1. “Ngày ấy, trên núi này, Đức Chúa các đạo binh sẽ đãi muôn dân” (Is 25,6)

Lời tiên báo của Ngôn sứ Isaia thời Cựu ước được Đức Giê-su cụ thể hóa nơi diễn từ Bánh Hằng Sống tại hội đường Caphácnaum, Đức Giêsu khẳng định một cách rõ ràng mối liên hệ giữa Thánh Thể và sự sống đời đời: “*Ai ăn thịt và uống máu tôi thì được sống muôn đời, và tôi sẽ cho người ấy sống lại trong ngày sau hết*” (Ga 6,54). Lời tuyên bố này cho thấy Thánh Thể không chỉ là lương thực thiêng liêng nuôi dưỡng người tín hữu trong cuộc sống hiện tại, nhưng còn là bảo chứng cho sự phục sinh và hạnh phúc vĩnh cửu mai sau.

Trong Tin Mừng Gioan, sự sống đời đời không chỉ là một thực tại thuộc tương lai, nhưng đã bắt đầu ngay từ bây giờ nơi những ai tin vào Đức Kitô

và hiệp thông với Người. Việc lãnh nhận Thánh Thể giúp tín hữu tham dự vào chính sự sống thần linh của Đức Kitô phục sinh. Bởi thế, ai kết hợp với Người qua bí tích này sẽ được chia sẻ chiến thắng của Người trên tội lỗi và sự chết. Thánh Thể trở thành nhịp cầu nối giữa cuộc sống trần thế và vinh quang mai hậu.

Các Giáo phụ của Hội Thánh đã sớm nhận ra chiều kích cánh chung này của Thánh Thể. Thánh Inhaxiô Antiôkia gọi Thánh Thể là “phương được trường sinh bất tử và của ăn đem lại sự sống muôn đời trong Đức Ki-tô” (x. GLHTCG, số 1405), nghĩa là lương thực đem lại sự bất tử và bảo đảm cho sự sống đời đời. Theo ngài, người tín hữu được nuôi dưỡng bằng Mình và Máu Đức Kitô sẽ được chuẩn bị để bước vào sự sống viên mãn với Thiên Chúa. Như hạt giống được gieo vào lòng đất để trở sinh hoa trái, Thánh Thể cũng gieo vào tâm hồn con người “hạt giống bất tử”, hướng họ tới ngày phục sinh chung cuộc.

Giáo lý Hội Thánh Công giáo tiếp tục khẳng định chân lý ấy khi dạy rằng: “Thánh Thể là bảo chứng cho vinh quang tương lai nơi chúng ta” (GLHTCG, số 1402). Mỗi lần tham dự Thánh Lễ, Hội Thánh không chỉ tưởng niệm cuộc khổ nạn và phục sinh của Đức Kitô, nhưng còn hướng về ngày Người quang lâm trong vinh quang. Nhờ đó, người Kitô hữu được củng cố niềm hy vọng rằng thân xác mình sẽ được sống lại và được tham dự vào bàn tiệc Nước Trời. Thánh Thể trở thành dấu chỉ hữu hình của lời hứa cứu độ mà Thiên Chúa dành cho nhân loại.

Vì thế, việc siêng năng tham dự Thánh Lễ và rước lễ cách xứng đáng không chỉ giúp đời sống thiêng liêng được tăng trưởng, mà còn nuôi dưỡng niềm hy vọng cánh chung. Mỗi lần đón nhận Thánh Thể, người tín hữu được nhắc nhở rằng quê hương đích thực của mình không ở nơi trần thế, nhưng là sự hiệp thông vĩnh cửu với Thiên Chúa trong Nước Trời. Thánh Thể thực sự là bánh ban sự sống đời đời, là bảo chứng phục sinh và là nguồn hy vọng không bao giờ tàn lụi cho người Kitô hữu

2. Bữa tiệc ly – Bàn tiệc cánh chung

Trong các trình thuật về Bữa Tiệc Ly, Tin Mừng Máccô ghi lại lời đầy ý nghĩa của Đức Giêsu: “Thầy bảo thật anh em: chẳng bao giờ Thầy còn uống sản phẩm của cây nho nữa, cho đến ngày Thầy uống thứ rượu mới trong Nước Thiên Chúa” (Mc 14,25). Lời tuyên bố này cho thấy Thánh Thể không chỉ gắn liền với cuộc khổ nạn và cái chết sắp đến của Đức Kitô, nhưng còn mở ra viễn tượng cánh chung, hướng các môn đệ đến sự viên mãn trong Nước Thiên Chúa. Ngay từ giây phút thiết lập bí tích, Đức Giêsu đã đặt Thánh Thể trong tương quan với bữa tiệc thiên sai sẽ được hoàn tất vào ngày sau hết.

Theo truyền thống Kinh Thánh, hình ảnh bữa tiệc thường được dùng để diễn tả niềm vui cứu độ và sự hiệp thông viên mãn giữa Thiên Chúa với dân Người. Ngôn sứ Isaia đã loan báo rằng Thiên Chúa sẽ dọn cho muôn dân “một bữa tiệc thịnh soạn” trên núi thánh (Is 25,6), đồng thời sẽ tiêu diệt sự chết và lau khô mọi dòng lệ. Đức Giêsu tiếp nối truyền thống ấy khi ví Nước Trời như tiệc cưới lớn lao dành cho những người được mời gọi (Mt 22,1-14). Vì thế, Bữa Tiệc Ly chính là sự khởi đầu của bữa tiệc cứu độ chung cuộc mà các tín hữu mong đợi trong ngày Đức Kitô quang lâm.

Mỗi lần cử hành Thánh Lễ, Hội Thánh không chỉ tưởng niệm biến cố Vượt Qua của Đức Kitô, mà còn tuyên xưng niềm hy vọng cánh chung khi công bố: “Lạy Chúa, chúng con loan truyền Chúa chịu chết và tuyên xưng Chúa sống lại cho tới khi Chúa đến.” Thánh Thể là cuộc gặp gỡ hiện tại với Đức Kitô phục sinh đang hiện diện thật sự giữa cộng đoàn tín hữu; đồng thời, đó cũng là lời hứa chắc chắn về cuộc gặp gỡ viên mãn trong vinh quang mai sau. Nhờ tham dự vào bàn tiệc Thánh Thể, người tín hữu được ném trước niềm vui của Nước Trời và được chuẩn bị cho sự hiệp thông trọn vẹn với Thiên Chúa trong đời sống vĩnh cửu.

Tư tưởng này được các Giáo phụ đặc biệt nhấn mạnh. Thánh Augustinô nhận định: “Điều chúng ta lãnh nhận hôm nay trong đức tin, mai ngày chúng ta sẽ được chiêm ngắm trong vinh quang” (*Sermon 272*). Thánh Thể vì thế là thực

tại của “đã có” nhưng “chưa hoàn tất”: Đức Kitô đã hiện diện và ban ơn cứu độ ngay từ bây giờ, nhưng sự viên mãn của ơn cứu độ chỉ được hoàn thành trong Nước Thiên Chúa. Chiều kích cánh chung ấy giúp người Kitô hữu sống niềm hy vọng, hướng lòng về quê hương vĩnh cửu và kiên vững bước đi giữa những thử thách của cuộc đời.

Từ “Bữa tiệc của Chúa” đến bữa ăn của cộng đoàn cũng là một thực tại “mong chờ Chúa lại đến”. Trong Bữa tiệc ly, Đức Giê-su đã trở nên của ăn của uống cho môn đệ là ‘hình bóng’ và điều này được hiện thể trọn vẹn nơi cái chết và phục sinh của Người. Từ đó, người rước Thánh Thể sẽ được bảo chứng rằng: Người sẽ cho kẻ ăn thịt và uống máu Người được sống lại trong ngày sau hết. Việc hiệp thông (rước lễ) đã đảm bảo cho vinh quang tương lai của Ki-tô hữu. Tiệc Thánh Thể cũng là tiệc hiệp thông, nên “bàn ăn trong cộng đoàn sống đời thánh hiến” phải chăng cũng là hình ảnh của “Bữa tiệc Ly” mà những tín hữu tiên khởi đã làm (x. Cv 2,42.46). Như thế, việc chuẩn bị bàn ăn, cách thức hưởng dùng... bữa ăn của cộng đoàn cũng là cách thức mỗi tu sĩ sẽ cảm nghiệm được Chúa Thánh Thể hiện diện tại đó¹.

3. “Hạnh phúc thay kẻ được mời đến dự tiệc cưới Con Chiên!” (Kh 19,9)

Bàn “tiệc cưới Con Chiên” trong Khải Huyền là một trong những hình ảnh “bàn tiệc cánh chung” đẹp nhất của Tân Ước. Thánh Gioan thuật lại: “Thiên thần bảo tôi: “Hãy viết: Hạnh phúc thay kẻ được mời đến dự tiệc cưới Con Chiên!” (Kh 19,9)². Hình ảnh này diễn tả sự hiệp thông viên mãn giữa Đức Kitô Phục Sinh và dân được cứu độ trong Nước Thiên Chúa. Nếu trong lịch sử cứu độ, Thiên Chúa đã nhiều lần dùng hình ảnh bữa tiệc để diễn tả giao

¹ X. GALOT JEAN, *Eucharistie vivante (Thánh Thể sinh động)*, Ngô Đức Thắng dịch, NXB Tôn Giáo, Hà Nội, 2012, tr. 258-331.

² Để có thể tham dự “Tiệc cưới con chiên”, Ki-tô hữu được mời gọi sống các mối phúc được Đức Giê-su giới thiệu ở “Bài giảng trên núi” (x. Mt 5,1-12; Lc 6,20-23)

ước và niềm vui cứu độ (Is 25,6-9; Mt 22,1-14), thì nơi Khải Huyền, bữa tiệc ấy đạt đến sự hoàn tất chung cuộc trong vinh quang thiên quốc.

Chiều kích cánh chung của Thánh Thể được biểu lộ rõ nét qua hình ảnh này. Mỗi lần cử hành Thánh Lễ, Hội Thánh không chỉ tưởng niệm cuộc khổ nạn và phục sinh của Đức Kitô, nhưng còn được tham dự trước vào bữa tiệc cánh chung sẽ được hoàn thành trong Nước Trời. Công đồng Vaticanô II khẳng định rằng trong phụng vụ trần thế, chúng ta “được tham dự trước vào phụng vụ trên trời” và hiệp thông với toàn thể các thánh đang ca tụng Thiên Chúa trong vinh quang (x. hiến chế *Sacrosanctum Concilium*, số 8). Vì thế, Thánh Thể vừa là hiện tại của ân sủng, vừa là lời hứa về tương lai vĩnh cửu.

Mối liên hệ giữa phụng vụ trần gian và phụng vụ thiên quốc được diễn tả cách đặc biệt trong các Kinh Tiền Tụng của Thánh Lễ. Trước khi hát kinh *Thánh! Thánh! Thánh!* (Sanctus), cộng đoàn tuyên xưng: “*Cùng với các thiên thần và toàn thể các thánh, chúng con không ngừng hát bài ca chúc tụng vinh quang Chúa.*” Lời kinh này cho thấy việc thờ phượng của Hội Thánh nơi trần gian không tách rời việc phụng thờ trên trời, nhưng cùng hòa nhập vào một phụng vụ duy nhất quy hướng về Thiên Chúa Ba Ngôi. Trong Thánh Lễ, ranh giới giữa trời và đất như được mở ra để các tín hữu tham dự vào thực tại thần linh vượt trên không gian và thời gian.

Do đó, mỗi Thánh Lễ chính là cuộc gặp gỡ giữa hai chiều kích: phụng vụ của Hội Thánh lễ hành dưới thế và phụng vụ của Hội Thánh vinh thắng trên trời. Khi rước Mình và Máu Đức Kitô, người tín hữu không chỉ đón nhận lương thực thiêng liêng cho hiện tại, nhưng còn được nếm trước niềm vui của Bàn Tiệc Con Chiên trong ngày sau hết. Thánh Thể trở thành dấu chỉ sống động của niềm hy vọng cánh chung, giúp cộng đoàn tín hữu hướng lòng về quê hương vĩnh cửu và trung thành bước đi trong hành trình đức tin cho tới ngày được tham dự trọn vẹn vào tiệc cưới muôn đời của Đức Kitô.

III. Thần học về chiều kích cánh chung của Thánh Thể

1. Thánh Thể là “tiên nếm” Nước Trời

Trong thần học Công giáo, Thánh Thể không chỉ là việc tưởng niệm cuộc khổ nạn và phục sinh của Đức Kitô, nhưng còn mang chiều kích cánh chung sâu sắc, nghĩa là hướng con người về sự hoàn tất chung cuộc trong Nước Thiên Chúa. Khi cử hành Thánh Thể, Hội Thánh không những tưởng nhớ những gì Thiên Chúa đã thực hiện trong lịch sử cứu độ, mà còn đón nhận trước thực tại vinh quang sẽ được hoàn thành vào ngày sau hết.

Tư tưởng này được diễn tả cách tuyệt vời nơi thánh thi “*O Sacrum Convivium*” của Tôma Aquinas được trích lại trong Giáo lý Hội thánh Công giáo rằng: “Ôi Tiệc Thánh, Đức Ki-tô đã trở thành lương thực cho chúng ta; tiệc tưởng niệm cuộc khổ nạn của Người (= quá khứ), ban cho ta hồng ân viên mãn (= hiện tại) và bảo chứng cho vinh quang mai sau (= tương lai)”³.

Cụm từ “bảo chứng cho vinh quang mai sau” là chìa khóa để hiểu chiều kích cánh chung của Thánh Thể. Người tín hữu khi rước lễ chưa bước vào thiên đàng cách trọn vẹn, nhưng đã được tham dự trước vào đời sống thiên quốc. Nhờ sự hiện diện thực sự của Đức Kitô phục sinh trong bí tích, các tín hữu được kết hợp với Đấng đang ngự bên hữu Chúa Cha và được nếm trước niềm vui của Nước Trời.

Điều này phản ánh giáo huấn của Hội Thánh rằng phụng vụ trần thế là sự tham dự vào phụng vụ thiên quốc. Trong mỗi Thánh Lễ, ranh giới giữa trời và đất được mở ra; cộng đoàn tín hữu hiệp thông với các thiên thần và các thánh trong lời tung hô: “Thánh! Thánh! Thánh!”. Vì thế, Thánh Thể trở

³ X. GGHTCG, số 1402; “Điệp ca Magnificat kinh Chiều II lễ trọng Mình Máu Thánh Chúa: ‘*Ôi yến tiệc Mình và Máu Thánh, Chúa Kitô thành lương thực nuôi ta, tiệc nhắc nhớ Người đã chịu khổ hình (= quá khứ), và đổ đầy ân sủng xuống cõi lòng nhân thế (= hiện tại), tiệc bảo đảm cho ta một ngày mai huy hoàng rực rỡ (= tương lai)*’” (Phan Tấn Thành, *Đời sống tâm linh – tập IX: Bí tích Tình yêu*, NXB Đông Phương, Tp. HCM, 2017, tr 339)

thành dấu chỉ hữu hình của thực tại vô hình đang chờ đợi con người trong tương lai cánh chung.

Thần học gia người Đức Joseph Ratzinger nhận định rằng: “trong phụng vụ Thánh Thể, chúng ta được ném trước sự viên mãn cánh chung mà mỗi người và cả tạo thành đều hướng đến”⁴. Nhờ quyền năng Chúa Thánh Thần, thực tại của “trời mới đất mới” (Kh 21,1) đã bắt đầu xuất hiện giữa lịch sử nhân loại. Mỗi lần cử hành Thánh Thể, Hội Thánh được đưa vào quỹ đạo của thể giới mới do Đức Kitô phục sinh khai mở.

Do đó, người tín hữu khi rước lễ không chỉ nhận lãnh ân sủng cho hiện tại mà còn được nuôi dưỡng bằng niềm hy vọng cánh chung. Thánh Thể hướng lòng người vượt lên trên những thực tại chóng qua của trần gian để mong đợi ngày được chiêm ngắm Thiên Chúa “diện đối diện” (1 Cr 13,12). Chính vì thế, Thánh Thể là “tiên nếm” Nước Trời, là bảo chứng của hạnh phúc vĩnh cửu và là nguồn hy vọng giúp Kitô hữu kiên vững trên hành trình tiến về quê hương thiên quốc.

2. Thánh Thể quy tụ Hội Thánh lữ hành và Hội Thánh thiên quốc

Mầu nhiệm Thánh Thể không chỉ là cuộc gặp gỡ giữa Đức Kitô và cộng đoàn tín hữu đang hiện diện nơi trần thế, nhưng còn là điểm quy tụ toàn thể Hội Thánh trong sự hiệp thông vượt qua mọi giới hạn của thời gian và không gian. Khi cử hành Thánh Lễ, Hội Thánh lữ hành trên dương thế được kết hợp với Hội Thánh thanh luyện và Hội Thánh vinh thắng trên trời trong cùng một hành vi thờ phượng Thiên Chúa Ba Ngôi.

Chiều kích này được thể hiện rõ trong các Kinh nguyện Thánh Thể. Hội Thánh không chỉ cầu nguyện cho những người đang sống mà còn tưởng nhớ và cầu bầu cho những người đã qua đời đang mong đợi ngày phục sinh vinh hiển. Đồng thời, cộng đoàn phụng vụ còn tuyên xưng sự hiệp thông với Đức Trinh Nữ Maria, Thánh Giuse và toàn thể các thánh. Kinh nguyện Thánh

⁴ Bênêđictô XVI, Tông huấn *Sacramentum Caritatis*, số 30.

Thê I (Lễ Quy Rôma) khẩn cầu: “Xin cho chúng con được đồng hưởng sự sống đời đời cùng với Đức Trinh Nữ Maria, Mẹ Thiên Chúa, Thánh Giuse bạn trăm năm Đức Trinh Nữ, các Thánh Tông Đồ và toàn thể các thánh.” Qua đó, phụng vụ diễn tả niềm tin rằng Hội Thánh là một thân thể duy nhất trong Đức Kitô, bao gồm những người đang sống, những người đã qua đời và những người đang hưởng vinh quang thiên quốc.

Giáo lý Hội Thánh Công giáo dạy rằng trong phụng vụ trần thế, đặc biệt nơi Thánh Thể, chúng ta được tham dự trước vào phụng vụ thiên quốc, nơi Đức Kitô đang ngự bên hữu Chúa Cha và các thiên thần cùng các thánh không ngừng ca tụng Thiên Chúa (x. GLHTCG, số 1090). Vì thế, mỗi Thánh Lễ không chỉ diễn ra trong phạm vi một cộng đoàn địa phương nhưng còn là cuộc quy tụ mang chiều kích hoàn vũ và cánh chung.

Từ đó, có thể thấy rằng Thánh Thể vượt qua mọi ranh giới của thời gian, không gian, sự sống và sự chết. Những người thuộc các thế hệ khác nhau, ở những nơi khác nhau, dù còn sống hay đã qua đời trong ân sủng Thiên Chúa, đều được quy tụ trong Đức Kitô là Đầu của Hội Thánh. Thánh Phaolô khẳng định: “Chỉ có một tấm bánh, và tất cả chúng ta cùng chia sẻ một bánh ấy nên tuy nhiều người, chúng ta cũng chỉ là một thân thể” (1 Cr 10,17). Sự hiệp nhất này đạt tới mức viên mãn trong mầu nhiệm Thánh Thể.

Thánh Giáo hoàng Gioan Phaolô II đã diễn tả cách sâu sắc chiều kích thiên quốc của bí tích này khi viết: “Thánh Thể là một tia sáng của thiên đàng chiếu xuống trên trái đất” (thông điệp *Ecclesia de Eucharistia*, số 19). Thật vậy, mỗi lần tham dự Thánh Lễ, các tín hữu không chỉ gặp gỡ Đức Kitô Phục Sinh mà còn được liên kết với toàn thể Hội Thánh trên trời và dưới đất, như một sự tiên báo về cuộc quy tụ chung cuộc trong Nước Thiên Chúa, khi “Thiên Chúa là tất cả trong mọi sự” (1 Cr 15,28).

3. “Cho tới khi Chúa đến”

Thánh Thể không chỉ là việc tưởng niệm cuộc khổ nạn và phục sinh của Đức Kitô, nhưng còn mở ra cho Hội Thánh một chân trời tương lai, hướng về

ngày Chúa quang lâm trong vinh quang. Thánh Phaolô viết: “Cho tới ngày Chúa đến, mỗi lần ăn Bánh và uống Chén này, là anh em loan truyền Chúa đã chịu chết” (1 Cr 11,26). Câu Kinh Thánh này cho thấy rõ chiều kích cánh chung của Thánh Thể: việc cử hành Thánh Thể vừa nhìn về biến cố cứu độ đã xảy ra, vừa hướng tới sự hoàn tất của lịch sử cứu độ trong ngày Đức Kitô trở lại.

Trước hết, Thánh Thể là việc tưởng niệm (*anamnesis*) cuộc Vượt Qua của Đức Kitô. Mỗi Thánh Lễ làm hiện tại hóa hy tế thập giá, nhờ đó các tín hữu được tham dự vào công trình cứu chuộc của Người. Tuy nhiên, việc tưởng niệm này không dừng lại ở quá khứ. Khi Hội Thánh cử hành Thánh Thể, Hội Thánh cũng hướng về tương lai với niềm mong đợi ngày Chúa đến. Chính vì thế, sau truyền phép, cộng đoàn tuyên xưng: “Lạy Chúa, chúng con loan truyền Chúa chịu chết và tuyên xưng Chúa sống lại, cho tới khi Chúa đến.”

Sự mong đợi ấy được diễn tả cách đặc biệt trong phụng vụ sơ khai qua lời cầu nguyện Aram: *Maranatha* – “Lạy Chúa, xin ngự đến!” (x. 1 Cr 16,22; Kh 22,20). Mỗi lần tham dự Thánh Thể, các Kitô hữu không chỉ gặp gỡ Đức Kitô đang hiện diện bí tích, mà còn hướng lòng về cuộc gặp gỡ viên mãn với Người trong Nước Trời. Vì thế, Thánh Thể trở thành dấu chỉ sống động của niềm hy vọng cánh chung.

Trong bối cảnh thế giới còn đầy đau khổ, chiến tranh, bất công và sự chết, Thánh Thể giúp người tín hữu nhận ra rằng lịch sử không đi vào ngõ cụt nhưng đang tiến tới sự hoàn tất nơi Đức Kitô phục sinh. Thánh Giáo hoàng Gioan Phaolô II khẳng định rằng Thánh Thể chứa đựng “một sự hướng về tương lai” và là “bảo chứng của vinh quang mai sau” (thông điệp *Ecclesia de Eucharistia*, số 18). Nhờ đó, người tín hữu được củng cố trong niềm xác tín rằng sự dữ và cái chết không phải là tiếng nói cuối cùng của lịch sử.

Do đó, Thánh Thể nuôi dưỡng niềm hy vọng Kitô giáo. Hy vọng ấy không phải là sự lạc quan đơn thuần, nhưng được đặt nền tảng trên chính Đức Kitô đã chết và sống lại. Mỗi Thánh Lễ trở thành cuộc gặp gỡ giữa quá khứ cứu độ và tương lai vinh quang, giúp các tín hữu trung thành sống đức tin giữa

đời thường, trong khi mong chờ ngày Chúa quang lâm. Như thế, lời “cho tới khi Chúa đến” luôn vang vọng trong đời sống Hội Thánh, nhắc nhở rằng Thánh Thể là bí tích của ký ức cứu độ và cũng là bí tích của niềm hy vọng vĩnh cửu.

IV. Chiều kích cánh chung của Thánh Thể trong đời sống cộng đoàn

1. Thánh Thể nuôi dưỡng niềm hy vọng

Chiều kích cánh chung của Thánh Thể không chỉ hướng người tín hữu đến tương lai vĩnh cửu, nhưng còn nuôi dưỡng niềm hy vọng giữa những thực tại khó khăn của cuộc sống hiện tại. Khi tham dự Thánh Lễ và lãnh nhận Mình Máu Đức Kitô, cộng đoàn tín hữu được nhắc nhở rằng lịch sử nhân loại không kết thúc trong đau khổ, thất bại hay sự chết, nhưng hướng đến sự viên mãn trong Nước Thiên Chúa.

Một cộng đoàn sống Thánh Thể là cộng đoàn biết đặt niềm hy vọng nơi Đức Kitô phục sinh. Vì thế, họ không để mình bị nhấn chìm bởi thất vọng, bi quan hay tuyệt vọng trước những thử thách của cuộc đời. Thánh Phaolô khẳng định: “Còn chúng ta, quê hương chúng ta ở trên trời, và chúng ta nóng lòng mong đợi Đức Giê-su Ki-tô từ trời đến cứu chúng ta” (Pl 3,20). Niềm xác tín này giúp người Kitô hữu nhìn mọi biến cố dưới ánh sáng của đời sống vĩnh cửu.

Trong thực tế mục vụ, chiều kích hy vọng của Thánh Thể trở nên đặc biệt ý nghĩa khi cộng đoàn phải đối diện với đau khổ và thử thách. Khi gặp những khó khăn trong cuộc sống, người tín hữu tìm thấy nơi Thánh Thể nguồn sức mạnh để kiên trì bước đi trong đức tin. Đức Kitô hiện diện trong Bí tích Thánh Thể chính là Đấng đã chiến thắng tội lỗi và sự chết; vì thế, Người cũng nâng đỡ dân Người vượt qua những thập giá hằng ngày.

Đối với những người đang mang bệnh tật hoặc đau yếu, Thánh Thể là dấu chỉ của sự hiện diện đầy yêu thương của Thiên Chúa. Khi rước lễ, họ được

kết hợp với cuộc khổ nạn và sự phục sinh của Đức Kitô, đồng thời nhận được niềm hy vọng rằng đau khổ không phải là thực tại cuối cùng. Như Đức Giêsu đã hứa: “Ai ăn thịt và uống máu tôi thì được sống muôn đời, và tôi sẽ cho người ấy sống lại trong ngày sau hết” (Ga 6,54).

Đặc biệt, khi phải đối diện với sự ra đi của người thân, cộng đoàn Kitô hữu được Thánh Thể nâng đỡ trong niềm hy vọng phục sinh. Trong các Thánh Lễ cầu cho người qua đời, Hội Thánh tuyên xưng niềm tin rằng những ai chết trong Đức Kitô sẽ được tham dự vào sự sống vĩnh cửu. Thánh Thể trở thành lời loan báo rằng sự chết không phải là tiếng nói cuối cùng của lịch sử con người. Tiếng nói cuối cùng thuộc về Đức Kitô phục sinh, Đấng đã mở ra con đường dẫn đến sự sống đời đời.

Nhờ đó, cộng đoàn sống Thánh Thể luôn là cộng đoàn của hy vọng. Dù phải đối diện với những bất ổn của thế giới, họ vẫn kiên vững vì biết rằng Thiên Chúa đang dẫn đưa lịch sử đến sự hoàn tất trong vinh quang. Mỗi Thánh Lễ trở thành cuộc gặp gỡ với tương lai đã được hứa ban, nơi người tín hữu được nếm trước niềm vui của Nước Trời và được củng cố để tiếp tục hành trình đức tin với lòng tin thác.

2. Thánh Thể xây dựng cộng đoàn lữ hành

Một trong những chiều kích cánh chung quan trọng của Thánh Thể là quy tụ và xây dựng Hội Thánh như một cộng đoàn lữ hành đang tiến bước về quê hương vĩnh cửu. Cộng đoàn Kitô hữu không phải là đích đến cuối cùng của lịch sử cứu độ, nhưng là dân Thiên Chúa đang trên đường tiến về Nước Trời. Như dân Israel xưa được Thiên Chúa dẫn qua sa mạc tiến vào Đất Hứa, Hội Thánh hôm nay cũng đang thực hiện cuộc hành hương đức tin giữa thế giới để hướng tới sự hiệp thông viên mãn với Thiên Chúa trong vinh quang.

Thánh Thể chính là lương thực nuôi dưỡng dân Chúa trên hành trình ấy. Trong diễn từ Bánh Hằng Sống, Đức Giêsu khẳng định: “Ai ăn bánh này, sẽ được sống muôn đời” (Ga 6,51). Việc tham dự Thánh Lễ không chỉ là cử hành một biến cố hiện tại, nhưng còn là sự tham dự trước vào bàn tiệc Nước

Trời mà Thiên Chúa đã hứa ban cho những người trung thành. Vì thế, mỗi Thánh Lễ trở thành một chặng dừng chân thiêng liêng, nơi các tín hữu được củng cố đức tin, được nâng đỡ trong đức cậy và được tiếp thêm sức mạnh để tiếp tục cuộc lữ hành trần thế.

Sách Giáo lý Hội Thánh Công giáo dạy rằng: “Trong Thánh Thể, Hội Thánh đã được kết hợp với phụng vụ trên trời và được ném trước vinh quang mai sau” (GLHTCG, số 1402). Nhờ đó, cộng đoàn tín hữu ý thức rằng mình không thuộc trọn về thế gian này, nhưng đang hướng về một thực tại cao cả hơn. Thánh Thể giúp Hội Thánh sống trong sự căng thẳng tích cực giữa “đã” và “chưa”: Nước Thiên Chúa đã hiện diện nơi Đức Kitô nhưng vẫn đang chờ ngày hoàn tất trong quang lâm vinh hiển của Người.

Trong Tông huấn *Sacramentum Caritatis*, Đức Giáo hoàng Bênêdictô XVI nhấn mạnh: “Thánh Thể mở ra cho chúng ta chiều kích của đời sống vĩnh cửu”⁵. Khi quy tụ quanh bàn tiệc Thánh Thể, cộng đoàn tín hữu được hướng cái nhìn vượt lên trên những thực tại chóng qua của thế giới để chiêm ngắm cùng đích đời mình là sự sống đời đời. Chính niềm hy vọng ấy giúp Hội Thánh vượt qua thử thách, đau khổ và những giới hạn của lịch sử.

Do đó, một cộng đoàn sống Thánh Thể đích thực là cộng đoàn luôn ý thức mình đang trên đường. Cộng đoàn ấy không khép kín trong hiện tại, không dừng lại nơi những thành công trần thế, nhưng không ngừng tiến bước về cuộc gặp gỡ chung cuộc với Đức Kitô. Nhờ Thánh Thể, Hội Thánh được xây dựng thành dân lữ hành của niềm hy vọng, cùng nhau tiến về bàn tiệc cánh chung trong Nước Thiên Chúa.

⁵ “Con người được tạo dựng để được hưởng hạnh phúc thực sự và vĩnh cửu, mà chỉ có tình yêu Thiên Chúa mới có thể ban cho chúng ta... mỗi người... cần phải được hướng dẫn về mục đích cuối cùng... là Đức Kitô, Chúa chúng ta, Đấng chiến thắng tội lỗi và cái chết, đang hiện diện cách đặc biệt nơi việc cử hành Bí tích Thánh Thể” (x. tông huấn *Sacramentum Caritatis*, số 30)

3. Thánh Thể thúc đẩy sống thánh thiện

Chiều kích cánh chung của Thánh Thể không chỉ hướng người tín hữu về tương lai mai hậu, mà còn thúc đẩy họ sống thánh thiện ngay trong hiện tại. Khi tham dự Thánh Lễ, Hội Thánh không những tưởng niệm hy tế cứu độ của Đức Kitô mà còn tiên dự vào bàn tiệc cưới của Con Chiên trong Nước Trời. Vì thế, những ai được mời gọi tham dự bàn tiệc thiên quốc cần chuẩn bị chính mình từ hôm nay bằng một đời sống xứng hợp với Tin Mừng.

Sách Khải Huyền mô tả ngày cử hành tiệc cưới cánh chung như sau: “Nào ta hãy vui mừng hoan hỷ và tôn vinh Người, vì nay đã tới ngày cử hành hôn lễ Con Chiên, và Hiền Thê của Người đã trang điểm sẵn sàng. Nàng được mặc vải gai sáng chói và tinh tuyền; vải gai đó là những việc công chính của dân thánh” (Kh 19,7-8). Hình ảnh chiếc áo cưới của Con Chiên biểu tượng cho đời sống thánh thiện và công chính của các tín hữu. Không ai có thể bước vào bàn tiệc Nước Trời nếu không mặc lấy “chiếc áo” ấy bằng đức tin sống động và các việc lành.

Chính vì thế, Thánh Thể trở thành nguồn mạch giúp người Kitô hữu chuẩn bị cho cuộc gặp gỡ sau cùng với Chúa. Việc tham dự Thánh Lễ cách ý thức và sốt sắng giúp tín hữu kết hợp với hy tế của Đức Kitô, học biết hiến dâng đời mình cho Thiên Chúa và tha nhân. Việc rước lễ làm tăng trưởng sự hiệp thông với Đức Kitô, Đấng thánh hóa con người và biến đổi họ nên giống Người hơn. Đồng thời, sự hiệp thông với Chúa Kitô trong Thánh Thể tất yếu dẫn đến đời sống bác ái đối với anh chị em mình. Thánh Augustinô nhắc nhở rằng khi lãnh nhận Mình Thánh Chúa, người tín hữu được mời gọi trở nên điều mình lãnh nhận, nghĩa là trở thành thân thể sống động của Đức Kitô giữa thế gian⁶.

Do đó, mỗi Thánh Lễ không chỉ là cuộc gặp gỡ hiện tại với Chúa, mà còn là sự chuẩn bị cho ngày Người quang lâm. Người tín hữu sống Thánh Thể đích thực sẽ không trì hoãn việc hoán cải, nhưng cố gắng sống công chính, yêu

⁶ X. Tông huấn *Sacramentum Caritatis*, số 36.

thương và thánh thiện mỗi ngày. Nhờ đó, khi tiệc cưới Con Chiên được khai mở trong vinh quang, họ có thể hân hoan bước vào và hưởng niềm vui vĩnh cửu cùng Thiên Chúa.

4. Thánh Thể và sự hiệp thông với người đã qua đời

Một trong những nét đẹp sâu sắc của đức tin Công giáo là niềm xác tín vào **mầu nhiệm các thánh cùng thông công**. Hội Thánh không chỉ bao gồm những tín hữu còn sống trên trần gian, nhưng còn bao gồm các thánh trên trời và các linh hồn đang được thanh luyện. Chính vì thế, trong mỗi Thánh Lễ, cộng đoàn tín hữu luôn cầu nguyện cho những người đã qua đời, đặc biệt trong Kinh Nguyện Thánh Thể: “Xin Chúa cũng nhớ đến anh chị em chúng con đang an nghỉ trong niềm hy vọng sống lại” (Sách Lễ Rôma).

Thánh Thể là hy tế cứu độ của Đức Kitô được hiện tại hóa trên bàn thờ. Khi tham dự hy tế này, Hội Thánh dâng lời chuyển cầu cho các tín hữu đã qua đời, xin cho họ được hưởng ánh sáng và bình an muôn đời. Giáo lý Công giáo dạy rằng lời cầu nguyện cho người chết là một thực hành thánh thiện và hữu ích, vì những người còn sống có thể nâng đỡ các linh hồn bằng lời cầu nguyện, việc lành và nhất là việc tham dự Thánh Lễ (x. 2 Mcb 12,45⁷; GLHTCG, số 1032).

Sự hiệp thông ấy được đặt nền tảng trên chính mầu nhiệm Vượt Qua của Đức Kitô. Thánh Phaolô khẳng định: “Nếu chúng ta tin rằng Đức Giêsu đã chết và đã sống lại, thì những người đã an nghỉ trong Đức Giêsu, Thiên Chúa cũng sẽ đưa họ đến cùng Người” (1 Tx 4,14). Vì thế, đối với người Kitô hữu, sự chết không phải là sự đoạn tuyệt hoàn toàn nhưng là cuộc vượt qua để tiến vào sự sống mới. Trong Thánh Thể, cộng đoàn tín hữu được kết hợp với

⁷ “⁴⁴ Thực thế, nếu ông không hy vọng rằng những chiến binh đã ngã xuống sẽ sống lại, thì cầu nguyện cho người chết quả là việc dư thừa và ngu xuẩn. ⁴⁵ Nhưng vì ông nghĩ đến phần thưởng rất tốt đẹp dành cho những người đã an nghỉ trong tinh thần đạo đức. ⁴⁶ Đó là lý do khiến ông đến dâng lễ tế đền tạ cho những người đã chết, để họ được giải thoát khỏi tội lỗi” (2Mc 12,44-46).

Đức Kitô phục sinh, đồng thời được liên kết cách nhiệm mầu với những người thân yêu đã qua đời trong cùng một Thân Thể mầu nhiệm.

Niềm tin vào sự hiệp thông các thánh giúp cộng đoàn sống niềm hy vọng phục sinh. Khi tưởng nhớ và cầu nguyện cho người đã khuất trong Thánh Lễ, người tín hữu không chỉ bày tỏ lòng hiếu thảo và tình yêu thương, nhưng còn tuyên xưng niềm tin rằng sự chết không có tiếng nói cuối cùng. Đức Kitô đã chiến thắng tử thần, và những ai thuộc về Người sẽ được tham dự vào sự sống vĩnh cửu. Chính vì vậy, đau buồn trước sự chia ly luôn được soi sáng bởi niềm hy vọng gặp lại nhau trong Nước Trời.

Nhờ Thánh Thể, cộng đoàn Kitô hữu học biết nhìn sự chết dưới ánh sáng phục sinh. Tình hiệp thông giữa những người sống và người đã qua đời không bị cắt đứt nhưng được củng cố trong Đức Kitô. Mỗi Thánh Lễ trở thành cuộc gặp gỡ nhiệm mầu giữa Hội Thánh lữ hành nơi trần thế với Hội Thánh khải hoàn trên trời và Hội Thánh đang thanh luyện, để tất cả cùng hướng về ngày viên mãn trong vương quốc Thiên Chúa.

V. Kết luận

Mầu nhiệm Thánh Thể là trung tâm đời sống Kitô giáo vì quy tụ toàn bộ công trình cứu độ của Thiên Chúa trong Đức Giêsu Kitô. Trong mỗi Thánh Lễ, Hội Thánh không chỉ tưởng nhớ một biến cố đã xảy ra trong quá khứ, nhưng còn được tham dự vào chính mầu nhiệm ấy đang hoạt động hôm nay và hướng tới sự hoàn tất trong tương lai.

Trước hết, Thánh Thể là việc tưởng niệm hy tế cứu độ của Đức Kitô. Khi truyền lệnh cho các môn đệ: “Anh em hãy làm việc này mà tưởng nhớ đến Thầy” (Lc 22,19), Đức Giêsu thiết lập bí tích Thánh Thể như việc tưởng niệm sống động cuộc khổ nạn, cái chết và sự phục sinh của Người. Theo nghĩa Kinh Thánh, tưởng niệm (*anamnesis*) không chỉ là nhớ lại một biến cố đã qua, nhưng là làm cho biến cố cứu độ ấy hiện diện và sinh hiệu quả trong hiện tại. Vì thế, mỗi Thánh Lễ là việc tham dự vào hy tế duy nhất của Đức Kitô trên thập giá, nguồn ơn cứu độ cho toàn thể nhân loại.

Thứ đến, Thánh Thể hiện thực hóa sự hiện diện của Đức Kitô hôm nay. Người thực hiện lời hứa: “Thầy ở cùng anh em mọi ngày cho đến tận thế” (Mt 28,20). Dưới hình bánh và rượu đã được truyền phép, Đức Kitô thực sự hiện diện để nuôi dưỡng dân Người bằng chính Mình và Máu Thánh. Nhờ đó, người tín hữu được kết hợp mật thiết với Chúa và với nhau trong một thân thể duy nhất là Hội Thánh (x. 1 Cr 10,16-17). Thánh Thể trở thành nguồn mạch và chóp đỉnh của đời sống Kitô hữu, nơi Đức Kitô tiếp tục ban sự sống thần linh cho dân Người.

Sau cùng, Thánh Thể tiên báo vinh quang mai hậu. Mỗi lần cử hành Thánh Lễ, Hội Thánh hướng về ngày Đức Kitô quang lâm trong vinh quang. Bữa tiệc Thánh Thể là hình bóng và bảo chứng của bữa tiệc cánh chung trong Nước Thiên Chúa. Đức Giêsu đã hứa: “Ai ăn thịt và uống máu tôi thì có sự sống đời đời, và tôi sẽ cho người ấy sống lại trong ngày sau hết” (Ga 6,54). Vì thế, Thánh Thể nuôi dưỡng niềm hy vọng, giúp người tín hữu kiên vững trên hành trình đức tin giữa những thử thách của cuộc sống.

Do đó, mỗi Thánh Lễ vừa là cuộc gặp gỡ sống động với Đức Kitô phục sinh, vừa là sự tham dự vào phụng vụ thiên quốc, đồng thời là lời hứa chắc chắn về bữa tiệc Nước Trời mai sau. Trong Thánh Thể, quá khứ cứu độ, hiện tại ân sủng và tương lai vinh quang gặp gỡ nhau nơi Đức Kitô, Đấng là “hôm qua, hôm nay và mãi mãi” (Dt 13,8).

Tài liệu tham khảo

- *Kinh Thánh*, Nhóm CGKPV chuyển ngữ, ấn bản 2011, NXB Tôn Giáo, Hà Nội, 2011).
- Sách *Giáo lý Hội Thánh Công Giáo*.
- VATICANÔ II, Hiến chế *Sacrosanctum Concilium*.
- VATICANÔ II, Hiến chế *Lumen Gentium*.
- VATICANÔ II, Sắc lệnh *Presbyterorum Ordinis*.
- PHAOLÔ VI, thông điệp *Mysterium Fidei*.

- GIOAN PHAOLÔ II, Tông thư *Dies Domini*.
- GIOAN PHAOLÔ II, Thông điệp *Ecclesia de Eucharistia*.
- BÊNÊĐICTÔ XVI, tông huấn *Sacramentum Caritatis*.
- Bộ các hội dòng tận hiến và các tu đoàn tông đồ, huấn thị *Vita Fraterna in Communitate – Đời Sống Huynh Đệ Trong Cộng Đoàn* (02-02-1994).
- RANIERO CANTALAMESSA, *Thánh Thể – Thánh hóa chúng ta*, Trần Đình Quảng chuyển ngữ, NXB Đồng Nai, Đồng Nai, 2019.
- GALOT JEAN, *Eucharistie vivante (Thánh Thể sinh động)*, Ngô Đức Thắng dịch, NXB Tôn Giáo, Hà Nội, 2012.
- ĐỖ XUÂN QUẾ, *Bí tích Thánh Thể*, lưu hành nội bộ, 2025.
- NGÔ VĂN VŨNG, *Thánh Thể – Vì sự sống trần gian*, lưu hành nội bộ, 2024.
- PHAN TẤN THÀNH, *Đời sống tâm linh tập IX – Bí tích tình yêu*, NXB Phương Đông, Tp. HCM, 2017.
- VŨ CHÍ HỖ, *Bánh sự sống và chén cứu độ – Thánh Thể trong Tân ước*, NXB Đông Phương, Tp. HCM, 2017.